

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1898.

Andra Kammaren.

N:o 40.

Tisdagen den 10 maj

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 3 dennes förda protokoll.

§ 2.

Efter föredragning af statsutskottets utlåtande n:o 9 a, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde hufvudtiteln gjorda framställning om anslag till förstärkning af domkapitlens expeditionskassar, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången bevillningsutskottets betänkande n:o 32.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes

statsutskottets memorial och utlåtande:

n:o 101, med förslag till åtskilliga stadganden, som böra införas i det nya reglementet för riksgäldskontoret;

n:o 102, angående beviljande af gratifikationer till vaktmästarne hos kamrarne och de ständiga utskotten samt till lagutskottets sekreterare, äfvensom angående förhöjning i anslaget till gratifikationer åt tjänstemän och vaktbetjente i Riksdagens tryckeriexpedition; och

n:o 103, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förändrade bestämmelser rörande förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar m. m.;

— bevillningsutskottets memorial n:o 33, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 29, angående sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge;

sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial n:o 2, angående ersättning åt sammansatta bevillnings- och lagutskottets sekreterare; samt

bankoutskottets memorial:

n:o 13, angående riksbankens reglemente för tiden intill början af år 1899; och

n:o 14, med förslag till instruktion för nästkommande Riksdags bankoutskott.

§ 5.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 6.

Interpellation.

Ordet lemnades härefter till herr A. Hedin, som yttrade: Herr talman! För Sveriges grundlag är ministerstyrelse fullkomligt okänd. Utan öppen grundlagsöfverträdelse kan den ej genom praxis införas.

Någon beslutande eller verkställande magt ega ej Konungens rådgifvare, utom för så vidt föreskrifter och erinringar om verkställighet af Kongl. Maj:ts beslut må af departementets chef kunna omedelbarligen till vederbörande expedieras. De Konungens rådgifvare, som äro departementschefer, ega att utöfva den chefsmyndighet, som denna titel angifver, men icke något annat chefskap, äfven om de innehafva ett annat embete. Regeringsformens §§ 105—107 hafva ock ordnat Konungens rådgifvares ansvarighet i enlighet med denna ännu icke rubbade hufvudgrundsats i det statsskick, som grundlades 1809.

Om ingrepp sker i denna princip, och så ofta det sker, förfalskas statsskicket, i det att ministerielt godtycke, offentligheten undandraget och för ansvar oåtkomligt, träder i stället för den utöfning af regeringsmagten under rådgifvares ansvar, som grundlagen lagt uteslutande i Kongl. Maj:ts hand.

Sedan jag den 28 sistlidne mars fäste herr statsministerns uppmärksamhet å en tilldragelse i Helsingborg, som med rätta väckt icke mindre harm än uppseende, har ej veterligen från regeringens sida med anledning häraf vidtagits någon åtgärd. Om denna uraktlåtenhet har jag ej att vid detta tillfälle uttala något omdöme. Deremot önskar jag att få fästa herr statsministerns uppmärksamhet

på det fullständiga misskännande af ofvan antydda grundsatser, som chefen för landtförvarsdepartementet i följande fall lagt i dagen:

1) I en skrifvelse till chefen för skånska husarregementet, daterad 19 april detta år, uttalar statsrådet Rappe sitt »bestämda ogillande af den lindriga straffpåföljd», Helsingborgsskandalen ådragit gerningsmännen, samt en »erinran för framtiden, att generalmajoren vid bestraffningars åläggande måtte tillse, att de skyldiga ådömes straff, som motsvara den skada, de genom sitt handlingssätt ådragit officerscorpens anseende».

Landtförvarsdepartementschefen eger ingen befogenhet att utfärda en sådan skrapa till en person, som icke i något afseende står under någon hans chefsmyndighet. Men om departementschefen har rätt i sitt tillkännagifna *omdöme* om chefens för skånska husarregementet förfarande, i hvilken dager framstår då *regeringens* förfarande att lemna en utöfning af den disciplinära straffmagten, hvilken förtjenar ett sådant ogillande med tillagd varning för framtiden, utan ansvar!

2) Ett af chefen för landtförvarsdepartementet den 19 april aflåtet bref till arméfördelningscheferna, militärbefälhafvaren på Gotland och chefen för fortifikationen, med anledning af samma tilldragelse, träffas af samma anmärkning, och det i så mycket högre grad, som detta bref åberopar Hans Maj:ts Konungens åsigt, utan att denna inhemtats eller bringats till nämnda militära myndigheters kännedom på ett med grundlagen öfverensstämmande sätt.

Allt detta är för herr statsministern förut bekant. Jag önskar att nu dels härå fästa en allmännare uppmärksamhet, dels gifva herr statsministern anledning att öfverväga det konstitutionellt oformliga och till sina konsekvenser vådliga i det förfaringssätt, jag påpekat.

3) Deremot vill jag förutsätta, att det visserligen otroliga, men likväl verkliga missbruk, som jag nu går att omförmåla, är för herr statsministern obekant. Regeringsformens 10 § säger, att ärendena skola, innan de hos Konungen i statsråd föredragas, af den föredragande beredas genom inhemtande af upplysningar ifrån vederbörande. När genom skrivelser från chefen för landtförvarsdepartementet militära myndigheter förständigas, *huru* de skola yttra sig i ärenden, hvarom deras utlåtande infordras, beredes ej ett regeringsärende på det sätt, grundlagen afsett, men väl »beredes», genom en oerhörd kränkning af ett grundlagsbud, tillfälle att föra bakom ljust i första hand Kongl. Maj:ts, i andra hand Riksdagen.

Jag anhåller att få till herr statsministern framställa följande fråga:

Vill herr statsministern fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på dessa förhållanden och tillstyrka de åtgärder, som deraf påkallas?

Den af herr Hedin sålunda framställda anhållan begärdes på bordet och bordlades.

§ 7.

Härefter begärdes ordet af

Interpellation.

Herr John Olsson, som anförde: Herr talman, mina herrar! Såsom kammaren har sig väl bekant, hafva i följd af kända anledningar mjöl- och brödprisen under senaste tiden nått en betänklig höjd. Medan hvetemjöl i september 1894 före de nuvarande tullarnes införande kostade omkring 16 kronor 50 öre per 100 kilo, uppgick priset i juni 1895, strax efter tullförhöjningen, till 20 kronor 50 öre och i december 1897 till 25 kronor 50 öre samt noteras nu ända till 32 kronor 50 öre per 100 kilo; d. v. s. ungefär dubbelt mot år 1894. Priset å rågmjöl har stigit från omkring 12 kronor 1894 och 14 kronor per 100 kilo år 1895 till nu gällande 17 kronor. Hvete, som i maj 1895 efter tullförhöjningen noterades till 13 kronor 25 öre å 14 kronor 50 öre, står nu uppe i ända till 22 kronor.

Att äfven brödprisen stigit i motsvarande oroväckande grad, är naturligt. För att blott anföra ett enda, närmast till hands liggande exempel, tillåter jag mig nämna, att s. k. »franska bröd», hvilka inom alla folkklasser här i Stockholm utgöra en mycket stor konsumtionsartikel, enligt nyligen af bageriidkarne fattadt beslut, komma att minskas från i medeltal 60 gram per styck till i medeltal 44 gram, d. v. s. med nära en tredjedel, och detta oaktadt dessa bröd redan förut blifvit så småningom icke obetydligt minskade i storlek. Medelpriset för annat mjukt bröd har i ungefär motsvarande grad stegrats.

Det är helt naturligt, att den brödkonsumerande allmänheten, synnerligen den mindre bemedlade, med oro måste fråga sig, hvart en dylik onaturlig stegring af bröd- och mjölprisen slutligen skall leda och hvar den skall stanna. Från flera håll i utlandet har försports, att vederbörande funnit sig föranlättna att möta de äfven der stegrade brödprisen med afskaffande eller suspendering af spanmålstullarne. I Frankrike, der tullen till och med varit högre än i vårt land, har regeringen redan nödgats helt och hållet suspendera tullen på omalen spanmål och till en obetydlighet nedsätta mjöltullen. I Spanien och Italien hafva flerstädes revolter från den obemedlade befolkningens sida egt rum, rigtade mot de höga brödprisen, oaktadt äfven der spanmålstullarne redan måst afskaffas. Äfven i Tyskland och Österrike hafva röster höjt sig för en suspendering af brödtullarne.

Under sådana förhållanden synes försigtigheten bjuda att vara betänkt på att äfven i vårt land vidtaga verksamma åtgärder för att möta de så väsentligt stegrade bröd- och mjölprisen. I främsta rummet torde det emellertid tillkomma regeringen att taga initiativet

till dylika åtgärder. Det synes vara uppenbart, att de tullsatser, som år 1895 åsattes spanmål till motverkande af pris, som då från landtbrukarnes sida ansågos ruinerande, nu, sedan prisen delvis blifvit nära fördubblade, icke kunna hafva något berättigande, utan skyndsamt böra nedsättas eller suspenderas, allra helst som den inträffade prisstegringen synbarligen ännu icke nått sin höjdpunkt.

Med anledning häraf tillåter jag mig vördsamt anhålla om kammarens tillstånd att få till hans excellens herr statsministern framställa följande spörsmål:

- 1:o) Har regeringen för afsigt att för innevarande Riksdag framlägga förslag till nedsättning eller suspendering af nu gällande tullsatser å malen och omalen spanmål?
- 2:o) Om så icke är fallet, hvilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att möta en stegring af mjöl- och brödpris, som äfven hos oss i en snar framtid kunna blifva i hög grad oroväckande?

Äfven herr Olssons anhållan bordlades.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *J. G. Hazén* under 5 dagar från och med morgondagen.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,50 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Onsdagen den 11 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 4 innevarande maj.

§ 2.

Till kammaren hade inkommit följande två sjukbetyg, som upplästes:

1:o Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare herr kamrer C. A. Karlsson på grund af sjukdom (Cystit) är förhindrad att deltaga i riksdagsarbetet, intygas på heder och samvete.
Stockholm den 10 maj 1898.

Th:s Lindholm,
legit. läkare.

2:o Riksdagsmannen Per Ersson är genom *mag- och tarmsjukdom* urständsat att tills vidare sköta sitt mandat såsom riksdagsman, hvilket intygas.

Stockholm den 11 maj 1898.

E. G. Johnson
med. doktor.

§ 3.

Gemensamma omröstningar. Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstningar öfver följande tre af bankoutskottet i dess memorial n:o 11 föreslagna, af Riksdagens båda kamrar godkända voteringspropositioner:

Första omröstningen:

Den, som, i öfverensstämmelse med bankoutskottets af Första Kammaren bifallna hemställan, vill, att § 27 mom. 2 i bankoreglementet skall erhålla följande lydelse:

»Lånen återbetalas medelst erläggande hvar sjetten månad efter utlåningsdagen af en femtedel utaf lånebeloppet jemte upplupen ränta, vid äfventyr, om sådant försummas, att hela obetalda delen af lånet varder till betalning förfallen», röstar

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i öfverensstämmelse med Andra Kammarens mening, beslutit, att stadgandet skall erhålla följande lydelse:

»Lånen återbetalas medelst erläggande hvar sjetten månad efter utlåningsdagen af minst en tiondedel utaf lånebeloppet jemte upplupen ränta, vid äfventyr, om sådant försummas, att hela obetalda delen af lånet varder till betalning förfallen».

Sedan voteringsedlarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning och utföll omröstningen med 34 Ja och 180 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 67 Ja och 30 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 34 Ja och 180 Nej,

sammanräkningen visar ..... 101 Ja och 210 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Andra omröstningen:

Den, som, i öfverensstämmelse med bankoutskottets af Första Kammaren bifallna hemställan, vill, att stadgandet i andra stycket af § 73 i utskottets reglementsförslag skall hafva följande lydelse:

»Blifver han icke inom två år från förmyndares inseende då friad, skiljes han från tjensten, så framt hans omyndighetstillstånd ej varit föranledt af sjukdom, i hvilket fall förfares i enlighet med föreskrifterna i § 69 här ofvan», röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att stadgandet skall hafva följande lydelse:

»Blifver han icke inom två år från förmyndares inseende befriad, skiljes han från tjensten; dock att, om hans omyndighetstillstånd varit föranlett af sjukdom, fullmäktige må ega att efter omständigheterna förfara».

Sedan voteringsedlarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 37 Ja och 177 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 80 Ja och 16 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 37 Ja och 177 Nej,

sammanräkningen visar ..... 117 Ja och 193 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Tredje omröstningen:

Den, som, i öfverensstämmelse med bankoutskottets af Första Kammaren godkända förslag, vill, att i § 79 af utskottets reglements-förslag skall införas ett så lydande stadgande:

»Verkställande styrelseledamot vid afdelningskontor, hvilken är tjensteman i riksbanken, vare, om han vid ofvan angifna lefnads- och tjensteålder frånträder förstnämnda befattning, berättigad att i pension åtnjuta sin lön såsom sådan ledamot oafkortad», röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att ofvannämnda stadgande icke skall i reglementet intagas.

Sedan voteringsedlarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 101 Ja och 111 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som,

enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 84 Ja och 11 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller ..... 101 Ja och 111 Nej,

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

sammanräkningen visar ..... 185 Ja och 122 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 4.

Anmälades och godkändes sammansatta bevillnings- och lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 103, till Konungen, angående skärpta straffbestämmelser för oloflig bränvinsförsäljning.

§ 5.

Härefter förekom till afgörande den hos kammaren i gårdagens sammanträde bordlagda frågan, huruvida det spörsmål till hans excellens herr statsministern, som herr A. Hedin väckt, finge till hans excellens framställas.

Sedan herr Hedins skriftligen affattade framställning i ämnet blifvit uppläst, gaf herr vice talmannen, hvilken emellertid öfvertagit ledningen af kammarens förhandlingar, proposition på bifall till herr Hedins ifrågavarande anhållan; och fann herr vice talmannen denna proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef likväl begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren skall bifalla herr A. Hedins ifrågavarande anhållan att få till hans excellens herr statsministern framställa ett spörsmål, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit nämnda anhållan.

Omröstningen visade 114 Ja mot 95 Nej, och hade kammaren alltså beslutat medgifva det ifrågasatta spörsmålet framställande.

§ 6.

Herr vice talmannen föredrog vidare herr John Olssons i gårdagens sammanträde jemväl bordlagda anhållan om framställande

af ett spörsmål till hans excellens herr statsministern. Herr vice talmannen gaf proposition på bifall till berörda anhållan och fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja. Som votering emellertid begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren skall bifalla herr John Olssons ifrågavarande anhållan att få till hans excellens herr statsministern framställa ett spörsmål, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit nämnda anhållan.

Efter röstsedlarnes uppräknande befans, att 106 ledamöter röstat ja och 104 nej; hvadan herr Olssons ifrågavarande anhållan af kammaren bifallits.

§ 7.

Föredrogos och bordlades för andra gången statsutskottets memorial och utlåtande n:is 101, 102 och 103.

§ 8.

Efter föredragning af bevillningsutskottets memorial n:o 33, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 29, angående sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, lades utskottets i nämnda memorial gjorda anmälan till handlingarna.

§ 9.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda: sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial n:o 2; samt bankoutskottets memorial n:is 13 och 14.

§ 10.

I anledning af Andra Kammarens återremiss af vissa delar af förslag till lag angående försäkring för beredande af pension eller lifränta. Till behandling förelåg särskilda utskottets n:o 2 memorial n:o 4, i anledning af dels kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 1 § af den i utskottets utlåtande n:o 2, första punkten, föreslagna lag angående försäkring för beredande af pension eller lifränta, dels återremiss från Andra Kammarerna af återstående delar af lagförslaget. I utlåtande n:o 2, första punkten, med anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition n:o 55 med förslag till lag angående försäkring för beredande af pension eller lifränta, dels ock i ämnet väckta

motioner, hade utskottet hemställt, att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts förslag icke kunde oförändradt antagas, ville för sin del besluta lag angående försäkring för beredande af pension eller lifränta af den lydelse, utskottets utlåtande utvisade.

Enligt till utskottet från kamrarne ankomna protokollsutdrag hade denna utskottets hemställan blifvit af Första Kammaren afslagen, medan Andra Kammaren dels antagit 1 § af berörda lagförslag, dels till utskottet återremitterat öfriga delar af detsamma.

Då utskottets förslag blifvit i dess helhet af Första Kammaren förkastadt, anmälde utskottet i föreliggande memorial, att enligt utskottets åsigt frågan för denna riksdag förfallit samt någon särskild åtgärd i anledning af Andra Kammarens återremiss ej borde från utskottets sida vidtagas.

Häremot hade reservation anmälts af herr greve *H. G. E. Hamilton*, som ansett utskottet böra hemställa,

att Andra Kammaren ville fatta beslut angående de till utskottet återremitterade delar af förslaget till lag angående försäkring för beredande af pension eller lifränta samt utskottets i dess utlåtande n:o 2 rörande nämnda förslag gjorda hemställan.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr greve *Hamilton*: Herr talman, mina herrar! Som kammaren behagade finna, har jag vid detta memorial fogat en reservation, i hvilken jag fortfarande häfdar den uppfattning af denna frågas grundlagsenliga behandling, som jag förfäktade vid det plenum, då kammaren beslöt att återremittera vissa delar af lagförslaget till utskottet.

Jag vidhåller fortfarande, att ett utskott icke grundlagsenligt bör eller kan göra en sådan anmälan, som utskottet här har gjort. Jag vet mycket väl, att det finnes prejudikat på ett dylikt förfaringsätt, och att det blott är några få dagar, sedan ett liknande fall förekom i afseende å ett memorial från lagutskottet. Jag vet likaledes, att lagutskottet då stödde sig på prejudikat från sjelfva konstitutionsutskottet, som äfven vid några tillfällen förfarit på enahanda sätt.

Detta kan emellertid icke enligt min tanke göra saken riktigare. Enligt mitt förmenande bör ovilkorligen hvarje proposition, som till Riksdagen öfverlemnas, fullständigt besvaras af Riksdagens båda kamrar, och den ena kammaren bör icke hafva rätt att söka undandraga sig denna skyldighet under förebärande, att något inträffat i medkammaren, hvilket gör, att saken ej kan leda till något praktiskt resultat. Ett utskott har icke heller enligt mitt förmenande rättighet att, på sätt här skett, gå händelserna i förväg och säga, att frågan torde eller »läres» vara förfallen, utan utskottet har endast rättighet att i de fall, då frågan enligt grundlagen är förfallen, d. v. s. då båda kamrarne fattat beslut, som icke kunna sammanjemkas, göra anmälan, att frågan har förfallit.

Jag vet väl, att många anse, att drifvandet af denna sats är

I anledning af Andra Kammarens återremiss af vissa delar af förslag till lag angående försäkring för beredande af pension eller lifränta.
(Forts.)

I anledning af Andra Kammarens återremiss af vissa delar af förslag till lag angående försäkring för beredande af pension eller lifränta. blott formalism, men detta bestrider jag, ehuru jag för min del vågar vara af den åsigten att, äfven då det blott är form det gäller, det dock alltid är tryggare att iakttaga grundlagens föreskrifter. Emellertid tror jag, att frågan har en djupare innebörd, och att, om den praxis, för hvilken man här vill vinna häfd, verkligen skulle blifva allmänt antagen inom Riksdagen, derigenom skulle öppnas möjlighet för en tillfällig majoritet att fatta beslut, som icke vore gagneliga eller enligt min tanke rigtiga, derigenom att man åstadkomme såväl ett undanskjutande af ett uttalande utaf kammaren (Forta.) som ock ett undertryckande af åsigheterna inom densamma.

Då jag framstälde dessa åsikter vid sista debatten om ifrågasvarande proposition, erhöll jag icke något understöd i kammaren, och jag har äfven inom utskottet blifvit ensam om min åsigt. Jag har därför, herr talman, icke anledning att göra något yrkande, utan jag har endast velat hafva dessa reflexioner antecknade till protokollet.

Herr Redelius: Då den föregående talaren icke gjorde något yrkande, kunde det vara onödigt, att jag begagnade mig af ordet, som jag nyss begärde, men när jag nu fått detsamma, skall jag be att få erinra kammaren derom, att det ju ur lämplighetshänsyn helt säkert icke vore bra, om kammaren nu upptog frågan till diskussion. Jag vill emellertid gifva den siste talaren rätt deruti, att kammaren är oförhindrad att göra detta, ty om kammaren nu vill till diskussion företaga paragraf efter paragraf i det förevarande lagförslaget, kan jag icke därför se något hinder i grundlagen, och utskottets beslut i detta memorial kan naturligtvis icke utgöra något hinder i sådant hänseende.

När nu emellertid, såsom alla veta, frågan föreligger på det sättet, att Första Kammaren afslagit hela lagförslaget och Andra Kammaren vid behandling af detsamma antagit 1:sta paragrafen, men till utskottet återremitterat de öfriga delarne af förslaget, är numera enligt mitt förmenande, hvad till en början 1:sta paragrafen beträffar, någon sammanjemkning mellan bifall till och afslag å densamma icke möjlig; och hvad vidare alla de följande paragraferna angår, hade frågan, äfven om denna kammare bifallit samtliga dessa paragrafer, i hufvudsak icke befunnit sig i annat läge, än den nu gör. I 63 § riksdagsordningen, som jag tyckte mig höra den föregående talaren åberopa, säges tydligt, att, då, vidkommande sådana lagförslag som det förevarande, kamrarne fattat skiljaktiga beslut, som icke kunna sammanjemkas, frågan skall anses hafva för den Riksdagen förfallit.

Denna mening torde också denna kammare hafva godkänt genom att låta oanmärkt passera det omnämnda lagutskottsbetänkandet i en annan likartad fråga. Der var visserligen förhållandet omvänt, i det att denna kammare afslagit och Första Kammaren bifallit en paragraf i det då föreliggande lagförslaget, som i öfrigt blef af

Första Kammaren återremitteradt till lagutskottet, men utskottet ansåg sig dock hafva skäl att, med stöd af förut inom Riksdagen afgjorda ärenden, framkomma med ett memorial i den riktningen, att utskottet förklarade sig anse, att ingenting vidare borde i saken åtgöras, och anmälde detta för Riksdagens båda kamrar. Såväl denna kammare som medkammaren godkände detta och lade memorialet utan vidare till handlingarna.

Jag hemställer, att Andra Kammaren måtte jemväl nu häfda samma uppfattning och lägga det nu förevarande memorialet till handlingarna utan vidare.

I anledning af Andra Kammarens återremiss af vissa delar af förslag till lag angående försäkring för beredande af pension eller lifränta.
(Forts.)

Herr A. Hedin: Herr talman! Det var en ren tillfällighet, som gjorde, att jag förliden lördag icke kunde verkställa min afsigt att göra de anmärkningar mot det då föredragna utlåtande af lagutskottet, som nu blifvit omnämndt, hvilka jag nu anser mig vara skyldig att anföra mot föreliggande memorial af särskilda utskottet n:o 2.

För det första vill jag göra den erinran — och det torde vara af vikt, att man börjar tänka derpå — att ett utskott alldeles icke har någon befogenhet att genom en anmälan, sådan som den förevarande, afklippa den fortsatta behandlingen af ett ärende. Det finnes absolut ingen sådan rättighet för ett utskott. Utskottet har väl rättighet att göra anmälan, att *enligt dess åsigt* ett ärende har förfallit, men får det fortgå på det sätt, som man nu beträddt, så komma slutligen utskotten att utan något stöd af grundlagen, ja, tvärtom i uppenbar strid emot grundlagens både anda och bokstaf, tillmäta sig en afgörande rätt öfver kamrarnes beslut, och det är all anledning att söka stäfja denna framfart, medan vi ännu icke kommit längre, än vi för närvarande hafva gjort.

För öfrigt nödgas jag anmärka, att det är fullkomligt origtigt, när utskottet säger, att denna fråga har »förfallit». Det har den icke. På hvad sätt afgöras frågor af Riksdagen? På ett af tre sätt; antingen genom att båda kamrarne komma till samstämmande bifallande beslut, eller derigenom att båda kamrarne komma till samstämmande afslagsbeslut, eller slutligen derigenom att kamrarne icke kunna blifva ense om ett beslut — att »efter den behandling, ofvan är nämnd», såsom det heter i 63 § riksdagsordningen, »kamrarne ej blifva om ett beslut ense». Då har frågan *förfallit*. I de andra tillfällena, då antingen ett positivt beslut blifvit fattadt om ett lagförslag eller ett lagförslag har fallit genom nej i Första Kammaren och nej här, har frågan visst icke *förfallit* i den mening, hvori detta uttryck begagnas i sista stycket af § 63 riksdagsordningen, utan frågan har blifvit *afgjord*, ena gången så, att ett förslag blifvit antaget, andra gången så, att förslaget genom sammanstämmande nej från båda kamrarne blifvit afslaget. Men att en fråga har *förfallit* uti den betydelse, som uttrycket har i sista stycket af § 63 riksdagsordningen, det inträffar först, när efter den be-

I anledning af Andra Kammarens återremiss af vissa delar af förslag till lag angående försäkring för beredande af pension eller läfränta. handling, som uti paragrafen beskrifves, kamrarne icke kunnat komma till enahanda beslut. Då har frågan förfallit. Har nu denna fråga förfallit? Nej, visst icke. En fråga kan icke hafva i *den* meningen förfallit derigenom, att den ena kammaren fattat ett återremissbeslut. Den kan förfalla endast derigenom, att den ena kammaren fattat ett beslut i sak, som icke låter förena sig med den andra kammarens beslut i sak. Detta är icke förhållandet här, utan Andra Kammaren har utom beträffande, om jag mins rätt, en paragraf, blott fattat ett uppskofsbeslut. I detta uppskofsbeslut kan man visserligen säga, att kammaren mer eller mindre tydligt uttryckt en å det ena eller andra hållet gående önskan, en tendens i en viss riktning, men något *sakbeslut* har kammaren icke fattat. Så länge detta icke är förhållandet, har frågan formaliter icke förfallit. *Derutinnan* har således utskottet godtyckligt förfarit, att det tillmätt *sig* rätt att afgöra, att nu all vidare behandling af detta ärende är förbi.

(Forts.)

Jag får säga, att, då kammaren visat ett mycket stort intresse för denna angelägenhet, det synes mig rätt illa, om icke frågan skulle på ett kammaren värdigt sätt slutbehandlas, och därför tillåter jag mig att yrka, det kammaren måtte öfvergå till behandling af de punkter af utskottets betänkande, beträffande hvilka kammaren hittills icke fattat beslut.

Herr Waldenström: Då denna fråga förra gången behandlades af denna kammare, uppträdde jag med yrkande om återremiss, hvilket äfven blef kammarens beslut. Detta gjorde jag icke därför, att jag icke ansåg rättast, att kammaren skulle behandla betänkandet punkt för punkt. Differensen mellan mitt och herr grefve Hamiltons yrkande bestod icke deri, att han yrkade, att kammaren skulle fatta ett beslut i frågan och jag återremiss, utan deri, att grefve Hamilton instämde i ett afslagsyrkande under förklaring i motiveringen, att kammaren ändå ville hafva betänkandet igenom. Det var då jag svarade, att om kammaren ville bifalla betänkandet, skulle kammaren icke svara med ett afslagsyrkande, och om kammaren icke ville underkasta sig besväret att diskutera betänkandet punkt för punkt, såg jag ingen annan utväg än att kammaren beslöt återremiss. För öfrigt anser jag för min personliga del, att det är oformligt, som det är, och att det enda grundlagsenliga är, att kammaren underkastar sig besväret att punkt för punkt behandla betänkandet.

Herr Persson i Tällberg: Jag skall till en början anhålla att få instämma i den af grefve Hamilton uttalade åsigten, ty enligt min uppfattning har ju denna kammare icke behandlat mera än första paragrafen af ifrågavarande lagförslag, och följaktligen återstår för kammaren att fatta beslut rörande ärendets återstående delar. Jag inser emellertid mycket väl, att frågan kommer att för-

falla genom Första Kammarens beslut, och den kan till och med redan nu på sätt och vis anses vara förfallen; och då vi, bildligt taladt, för denna gång sjunga den sista versen vid den stora arbetareförsäkringsfrågans likbegängelse, dristar jag uttala min lifligaste önskan, att Kongl. Maj:ts regering åter måtte förelägga Riksdagen ett förslag, som i det väsentligaste är öfverensstämmande med det nu såsom förfallet ansedda, sådant det enligt utskottets ändringsförslag förelegat, samt att regeringen då måtte inlägga all den kraft, hvaraf den är i besittning, för att söka bryta det kompakta motstånd, som förefinnes inom Första Kammaren.

Jag vågar äfven hoppas, att Kongl. Maj:t icke skall fästa allt för stort afseende vid de anmärkningar mot den obligatoriska försäkringen, som under frågans behandling i denna kammare framstälts af personer, hvilka till min stora öfverraskning presenterade sig såsom frihetens målsmän och således i frihetens namn motsatte sig den obligatoriska försäkringen, hvilken form af försäkring dock enligt min uppfattning är absolut nödvändig, om man vill, att försäkringens stora mål skall vinnas. Jag önskar äfven, att Kongl. Maj:t i sådant fall icke måtte fästa något som helst afseende vid det af herr Sahlén framlagda förslaget, hvilket enligt min tanke icke har något som helst samband med arbetareförsäkringen, utan på sin höjd utgör en brygga, som leder från hungersnöden till det af alla fruktade fattighuset.

Jag har naturligen icke något yrkande att framställa, men jag har velat uttala denna önskan, på det att Kongl. Maj:t åter måtte förelägga Riksdagen ungefär samma förslag som det nu såsom förfallet ansedda.

Herr Redelius: Herr Hedin yttrade, att han ansåg, att utskottet hade afklippt diskussionen i föreliggande fråga genom att göra en sådan anmälan, som nu föreligger. Jag ber emellertid att få påpeka, att herr Hedin synes derutinnan hafva motsagt sig sjelf, då han yrkade, att kammaren skulle punkt för punkt genomgå lagförslaget. Då skulle ju, enligt hans tanke, icke diskussionen vara afklippt genom utskottets hemställan. Jag tog mig äfven friheten, då jag första gången hade ordet, att yttra, att kammaren, enligt min uppfattning, har full handlingsfrihet i denna sak.

Gent emot herr Waldenström ber jag att få erinra, något, som han också sjelf erkände, att han varit en medverkande orsak till att ärendet blifvit återremitteradt, sedan det dock var bekant, att § 1 var förfallen, och då den innehåller grundvalen för hela lagförslaget, skulle redan det vara ödesdigert och afgörande för lagförslaget i dess helhet.

Således anser jag, att man icke kan vinna något genom att vidare diskutera ärendet, och jag förnyar därför min hemställan, att ärendet måtte läggas till handlingarna.

I anledning af Andra Kammarens återremiss af vissa delar af förslag till lag angående försäkring för beredande af pension eller liffränta.
(Forts.)

*I anledning
af Andra
Kammarens
återremiss af
vissa delar
af förslag till
lag angående
försäkring
för beredande
af pension
eller lifränta.*
(Forts.)

Herr Restadius: Jag skall be att få ansluta mig till grefve Hamiltons i ämnet hafda yttrande. I likhet med honom anser jag uppenbart, att, då grundlagen oafvisligen kräfver, att Kongl. Maj:ts framställningar skola af Riksdagen besvaras, detta icke kan ske med mindre, än att såväl den ena som den andra kammaren fattar definitivt beslut. Så har i förevarande fall icke skett. Det kan naturligtvis inträffa, att ett dylikt förslag bifalles af den ena kammaren ensam, och detta kan då icke blifva Riksdagens beslut. Men derigenom, att man beröfvar den ena kammaren tillfälle att yttra sig, har man också beröfvat den tillfälle att fullständigt debattera förslaget och framkomma med erinringar och tankar, som möjligen kunde blifva vägledande för Kongl. Maj:t, när han i framtiden skall besluta angående en dylik fråga.

Här har det blifvit sagdt, att till och med konstitutionsutskottet i dylika fall vid tre särskilda tillfällen, och sista gången 1893, förfarit på detta sätt. Men det bevisar icke riktigheten häraf, utan endast att konstitutionsutskottets uppmärksamhet icke varit tillbörligt rigtad på denna omständighet. Då emellertid Riksdagen nu snart är slut och deraf följer, att tiden icke medgifver, att saken kan så grundligt debatteras, att något fruktbringande resultat kan uppstå, skall jag, herr talman, inskränka mig till att få till protokollet antecknad, att min mening afviker från den, som fått sitt uttryck i det förfaringssätt, som utskottet sig i förevarande fall tillåtit.

Något annat yrkande har jag icke att framställa.

Med herr Restadius instämde herrar *Zetterstrand* och *Hansson* i Solberga.

Herr Göthberg: Herr vice talman! Då jag varit med om det beslut, hvartill utskottet kommit, skall jag be att få angifva skälen härför.

Då det kommit till utskottets kännedom, att Första Kammaren afslagit dess betänkande i arbetareförsäkringsfrågan, men Andra Kammaren bifallit 1 § och återremitterat återstående delen af förslaget, ansågo vi, att utskottet, i öfverensstämmelse med föregående praxis, icke hade annat att göra än att meddela kammaren, att frågan enligt utskottets åsigt vore förfallen, hvarför någon särskild åtgärd på grund af Andra Kammarens återremiss icke borde från utskottets sida vidtagas, helst som konstitutionsutskottet vid flera föregående tillfällen handlat precis på samma sätt i liknande frågor, nemligen 1884, 1886 och 1893.

Jag skall inskränka mig till att instämma i herr Redelii yrkande.

Herr A. Hedin: Herr talman! Jag vågar icke hoppas, men jag tillåter mig uttala den önskan, att den ärade ledamot af det särskilda utskottet, som sitter här midt emot, måtte, innan han slutar sina politiska dagar, besluta sig att lägga bort den ledsamma

vanan att polemisera emot sådant, som icke blifvit sagdt, därför att han genom bristande uppmärksamhet missuppfattat ett yttrande. Jag har naturligtvis icke sagt — protokollet kommer att vittna derom — att särskilda utskottet afklippt diskussionen. Jag vet, att det icke ligger i utskottets magt att göra detta. Men jag har varnat mot den fara, som ligger deri, att kammaren efter hand vänjer sig att böja sig för en anmälan, hvilken det ser ut, som om kammaren vore skyldig att böja sig för.

Då vi utan tvifvel hafva alldeles tillräcklig tid i dag på förmiddagen att debattera saken, så, och på de skäl, som jag anført, synes det mig riktigast att nu gå igenom de återstående paragraferna af det ifrågavarande lagförslaget.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr vice talmannen propositioner *dels* på memorialets läggande till handlingarna och *dels* på herr Hedins förslag, att kammaren skulle öfvergå till behandling af ännu oafgjorda delar af utskottets i dess utlåtande n:o 2 gjorda hemställan; och fann herr vice talmannen den förra propositionen hafva flertalets mening för sig. Votering blef likväl begärd, i följd hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren skall lägga särskilda utskottets n:o 2 förevarande memorial n:o 4 till handlingarna, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren beslutit att öfvergå till behandling af ännu oafgjorda delar af utskottets i dess memorial n:o 2 gjorda hemställan.

Omröstningen utföll med 150 ja mot 60 nej, och hade kammaren alltså beslutat i enlighet med ja-propositionens innehåll.

§ 11.

Härefter föredrogs bevillningsutskottets betänkande n:o 32, angående ifrågasatt ändring af bestämmelserna rörande rätt till restitution af erlagd tullafgift vid utförsel till Norge af varor, som införts från utländsk ort.

Med tillstyrkande af berörda, inom Andra Kammaren af herr J. H. G. Fredholm afgifna motion, n:o 238, hemställde utskottet i detta betänkande:

Andra Kammarens Prot. 1898. N:o 40.

*Angående
ändring i be-
stäm-
melserna
för rätt till
restitution
af erlagd
tullafgift
i visst fall.*

*I anledning
af Andra
Kammarens
återremiss af
vissa delar
af förslag till
lag angående
försäkring
för beredande
af pension
eller lifränta.
(Forts.)*

*Angående
ändring i be-
stämmelserna
för rätt till
restitution
af erlagd
tullafgift
i visst fall.*

att Riksdagen behagade i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga under ompröfning, om icke, för att underlätta exporten på Norge, restitution af här i riket erlagd tull för varor, som dit utföras, skulle kunna medgifvas under enklare, men lika betryggande vilkor som de nu gällande, och i sådant fall derom inkomma med förslag till näst instundande Riksdag.

(Forts.)

Ordet begärdes af herr Jansson i Krakerud, hvilken inom utskottet varit af skiljaktig mening och nu yttrade: Herr talman! Jag behöfver icke fästa denna kammares uppmärksamhet derå, att frågan om restitution är en mycket vidtomfattande fråga och en fråga, som kan gifva anledning till att inleda folk i frestelse. Det är med anledning deraf, som jag hyser den uppfattningen, att Riksdagen icke bör gå i författning om att skrifva till Kongl. Maj:t och begära utredning i fråga om restitution, så länge det icke föreligger något skäl och icke vare sig motionären eller utskottet kunnat finna något trängande behof i detta hänseende eller uppvisa, att någon industri befinner sig i den ställningen, att den måste hafva restitution. Och då utskottet icke kunnat angifva, på hvad sätt denna utredning skall ske, har jag icke kunnat biträda utskottets förslag. Utskottet medgifver sjelft denna brist och säger, att den beror derpå, att motionen remitterats så sent till detsamma. Ehuru utskottet sålunda icke kunnat anföra något enda skäl, säger utskottet ändock, att en utredning bör ske, och förmenar, att den bör bäst kunna verkställas af kommerskollegium och generaltullstyrelsen. Nu har, såsom kammaren finner, generaltullstyrelsen yttrat sig om denna restitution. Endast kommerskollegii yttrande återstår således. Och då man icke kunnat få några starkare skäl och bevis för en hemställan i motionens syfte än de, som utskottet anfört, har jag, såsom sagdt, icke kunnat vara med derom. Man kan icke veta, hvartill en sådan skrifvelse kan leda. Åtskilliga, för att icke säga de allra flesta, industrier vilja naturligtvis komma i åtnjutande af en sådan restitution, som här är föreslagen, och med bästa vilja i verlden torde det blifva svårt, till och med för den mest ärbare och ärlige industriidkare, att sjelf kunna bestämma, huru mycket, som kan vara lämpligt att erhålla i restitution. Ty vi veta, att vid tullbehandling förtullas icke endast varan, utan äfven emballaget, och det inträffar ju äfven ganska ofta, att vid tillverkning af en vara rätt mycket affall uppkommer.

Jag kan vid sådant förhållande icke förstå, att det redan nu, innan något trängande behof derfor visat sig, kan vara rådligt att slå in på den af motionären anvisade vägen, och jag anhåller för den skull, herr talman, att få yrka afslag såväl å motionen som å utskottets hemställan.

Vidare anförde:

Herr Anderson i Lydde: Herr vice talman, mina herrar! Då den föreliggande frågan äfven berör en industri, som för mig såsom industriman är af visst intresse, skall jag anhålla att få uttala några tankar i densamma. Som saken nu föreligger, nemligen i ett skrifvelseförslag till regeringen om utredning, anser jag det icke vara skäl att ingå i detaljgranskning af den motivering, på hvilken bevillningsutskottet grundat sitt betänkande. Jag önskar frågans lösning i den af bevillningsutskottet angifna rigtning, ty jag anser det vara till nytta för vår industri, om en större marknad skulle kunna beredas för dess varor. Och jag tillåter mig i sådant hänseende nämna, att t. ex. textilindustrien på Norge före mellanrikslagens upphäfvande hade en mycket stor och värdefull marknad. Vi hade der förbindelser af högt värde, som beredde oss mycket stort gagn. Nu är visserligen att märka, att det handelsområde, som vi förlorat i Norge, ha vi återvunnit inom vårt eget land. Jag tillåter mig nämna, att under nuvarande förhållanden går textilindustrien, jag kan nästan säga, våldsamt framåt. Men den dagen kommer nog, då handelsrådet i vårt eget land blifver för litet. Då kan det vara lyckligt, om regeringen utredt denna sak och till nästa Riksdag framkommer med ett förslag, som vore bygdt på praktiska och solida grunder, så att äfven de betänkligheter mot förslaget, som den föregående ärade talaren uttalat, blefve undanröjda och en lag komme till stånd.

Med uttalande häraf anhåller jag, herr vice talman, att få yrka bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Herr Fredholm: Den ledamot af bevillningsutskottet, som reserverat sig mot utskottets föreliggande betänkande och som här nyss hade ordet, angaf såsom skäl för sin reservation, att han icke hade kunnat i motionen eller i utskottets betänkande eller på annat sätt finna något skäl, hvarför Riksdagen skulle skrifva till Kongl. Maj:t i denna sak.

Jag ber emellertid att för egen del få meddela, att det icke är något teoretiskt hugskott, som framkallat min motion, utan har den föranledts af samtal med industriidkare, som uttalat önskvärheten af att någon ändring i förevarande afseende blefve vidtagen. Hvem som helst torde i öfrigt kunna finna, att om jag hade kunnat egna något längre tid åt utarbetandet af denna min motion, som blef framkallad af Kongl. Maj:ts proposition om reglerande af sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, skulle det nog varit möjligt att redan i motionen hafva fullständigare, än som skett, påvisat önskvärheten af att åstadkomma någon lindring i nu gällande bestämmelser om restitution, derest en sådan lindring är möjlig att åstadkomma.

Det bör härvid tagas i betraktande, att af hela vår utförsel, som år 1896 belöpte sig till 340 millioner kronor, gingo samma år till Norge ungefär 20 millioner enligt svensk statistik, men enligt

*Angående
ändring i be-
stämmelserna
för rätt till
restitution
af erlagd
tullafgift
i visst fall.
(Forts.)*

*Angående
ändring i be-
stämmelserna
för rätt till
restitution
af erlagd
tullafgift
i visst fall.
(Forts.)*

den norska statistiken ej mindre än 38 millioner. Det torde således kunna antagas, att ungefär 10 % af hela vår utförsel går till Norge. Och om man ser till, hvad det är för industrigrenar, som egentligen äro berörda af att mellanrikslagen blifvit upphäfd, skall man finna, att exporten till Norge af väfnader uppgått till mer än 6 millioner, samt vidare utgjort af strumpstolsarbeten omkring en fjerdedels million, af kläder nära 350,000 kronor, af skodon öfver en half million, af hattar en fjerdedels million o. s. v. Det är uppenbart, att då uti alla dessa artiklar ingå utländska råämnen eller halffabrikat, som äro belagda med tull, och då en svensk fabrikant för dem först skall betala tull här i landet och sedermera tull i Norge, så är det för honom omöjligt att efter mellanrikslagens upphäfvande upprätthålla sina gamla handelsförbindelser med Norge och fortfarande dit utföra de varor, som han dessförinnan dit exporterat. Med hänsyn härtill är det ur industriens synpunkt högst angeläget, att man söker åstadkomma någon lindring med afseende å formerna för återvinnandet af restitution, och det är af detta, som mig synes ganska talande skäl, som jag tillåtit mig väcka min motion.

Reservanten anförde, att hela frågan om restitution är en mycket svår fråga. Det är äfven jag villig att erkänna; men därför att den är svår, är dermed icke sagdt, att det icke skulle kunna låta sig göra att förbättra, hvad nu derom finnes föreskrifvet. Man bör komma i håg, att alla de bestämmelser, som gälla angående restitution, ha tillkommit under en tid, då vi hade en mellanrikslag, som upprätthöll varuutbytet mellan Sverige och Norge, men att förhållandena i detta hänseende numera ändrat sig, sedan denna mellanrikslag blifvit upphäfd. Och då ligger ju det spörsmålet nära till hands, om det icke skulle kunna låta sig göra att med afseende på utförseln till Norge i någon mån lindra de bestämmelser, som i fråga om restitutionen hittills varit gällande.

Först och främst synes det mig vara önskvärdt, att man vidtager någon komplettering utaf de restitutionsafgifter, som äro stadgade i tulltaxeunderrättelsernas 9 § 1 mom. Der upptagas nu blott två restitutionsafgifter för garn: den ena för garn af bomull, utgörande 15 öre per kilogram, och den andra för garn af ull, uppgående till 20 öre per kilogram. Men om man betänker, att garn af bomull och af ull äro vid införseln belagda med ganska skiftande tullsats, varierande för bomull mellan 15 och 35 öre och för ull mellan 20 och 40 öre, hvartill kommer för garn af linne, som icke finnes i tulltaxeunderrättelsernas 9 § 1 mom. upptaget, tullsats från 20 till 60 öre, så kan man väl förstå, att en större specifikation af de restitutionersättning, som finge medgifves, komme att verka till fromma för landets väfnadsindustri. Derigenom skulle ju möjlighet beredas fabrikanter af väfnader att införa färgadt, två- eller flertrådigt garn och deraf förfärdiga väfnader samt sedan utföra dessa till Norge utan att de då vore belastade med någon tull. På så

sätt skulle det för den svenska fabrikanten låta sig göra att i Norge upptaga konkurrensen med den utländska marknaden.

Vidare är med afseende å de former, som skola iakttagas för erhållande af restitution, föreskrifvet, att varorna skola vid tullkammaren plomberas och journaliseras, att sigillens antal skall å tullpasset antecknas, att, sedan exportgodset blifvit fördt ombord å fartyg, detta skall, derest ej särskilda försigtighetsmått äro iakttagna, åtföljas af särskildt förordnad tullbetjent, till dess fartyget kommer i öppen sjö m. m. Vid framkomsten skall af vederbörande tullmyndighet styrkas, att varornas beskaffenhet och myckenhet samt plomberingen öfverensstämma med förpassningen, och det är först, sedan denna myndighet härom utfärdat attest och denna kommit i exportörens hand, som exportören eger att återbekomma tullen.

Jag vill icke alls påstå, att dessa bestämmelser icke äro nödvändiga i fråga om restitution af tullen för sådana varor, som utföras till utlandet i allmänhet; men det är lofligt att föreställa sig, att någon lindring skulle kunna medgifvas beträffande varuutförseln till Norge; man får nemligen icke förbise, att det svenska och det norska tullverket stå i sådant förhållande till hvarandra, att de i detta afseende kunna träffa ömsesidiga bestämmelser, hvilket deremot icke torde låta sig göra i fråga om tullmyndigheterna i andra länder. För möjligheten att kunna göra det med Norge talar kongl. förordningen af den 28 maj 1897, hvilken innehåller närmare bestämmelser rörande den landväga samfärdseln mellan Sverige och Norge.

Reservanten yttrade tillika, att något sätt, hvarpå den begärda utredningen skall ske, icke blifvit angifvet. Det förvånar mig i hög grad, att han kunnat säga detta, ty det synes mig af utskottets betänkande alldeles tydligt framgå, att man här ingalunda afsett att sätta i gång någon stor eller vidlyftig apparat eller att nedsätta en komité, utan man har helt enkelt tänkt sig, att de myndigheter, de statsmyndigheter, som närmast äro i tillfälle att bedöma den tekniska sidan af restitutionsfrågan — generaltullstyrelsen och kommerskollegium — skulle af Kongl. Maj:t få en anmodan att något närmare sysselsätta sig med denna sak och göra till föremål för sitt sakkunniga bedömande, huruvida med afseende å de former, som skola iakttagas för att komma i åtnjutande af restitution för varor, utförda till Norge, några lindringar kunna genomföras eller icke.

Reservanten nämnde, att generaltullstyrelsen redan har yttrat sig i frågan. Det finnes visserligen ett yttrande af nämnda styrelse vidfogadt utskottets betänkande; men detta yttrande gäller icke denna fråga i hela dess omfattning; det gäller endast en del af frågan. Detta yttrande har, såsom herrarne kunnat finna af betänkandet, föranledts deraf, att man velat söka att underlätta restitution för sådana varor, som utföras från en annan svensk hamn än den, till hvilken införseln har skett. Man hade nemligen föreställt sig, att utan olägenhet ändring skulle kunna göras i det uti tulltaxeunderrättelserna meddelade stadgande, att restitution endast erhålles,

*Angående
ändring i be-
stämmelserna
för rätt till
restitution
af erlagd
tullafgift
i visst fall.
(Forts.)*

Angående
ändring i be-
stämnelserna
för rätt till
restitution
af erlagd
tullafgift
i visst fall.
(Forts.)

då en vara utföres från samma stapelstad, der den blifvit införd. Det var här således fråga om, huruvida icke restitution skulle kunna medgifvas för det fall, att en vara exempelvis införts i en stad på ostkusten, men åter utskeppades från en stad på vestkusten. Det är på denna fråga, som generaltullstyrelsen lemnat svar.

Man kan, förmenade reservanten, ej veta, hvarthän det skall leda, om man nu begär en utredning. Jo, visst kan man veta det. Man bör kunna hafva den lugna vissheten, att de nämnda myndigheterna ej skola komma att föreslå några sådana lindringar, som med afseende på tryggheten i bestämmelserna om restitution kunna anses medföra våda. Och vidare skulle ju Riksdagen endast begära, att förslag till ändrade bestämmelser blefve framlagdt för näst instundande Riksdag, ett förslag, som Riksdagen då blefve satt i tillfälle att pröfva. Om man vill göra någonting, så vida man nemligen kan göra någonting, är det af vigt, att man gör det nu. Ty de förutvarande handelsförbindelserna mellan Sverige och Norge komma naturligtvis att upphöra, om och i den mån varuutbytet skall vara iklädt alltför tunga former. Det är därför af vigt att få denna fråga så snart som möjligt afgjord, innan ännu de förutvarande förbindelserna upphört, ty har detta en gång skett, så lærer det sedermera blifva svårt att återknyta dem.

Till sist vill jag säga, att man kan i en fråga sådan som denna icke på förhand veta, hvilken nytta och gagn mindre tunga former för restitutions åtnjutande kunna i en framtid för den svenska industrien medföra. Man kan icke veta, hvilka fabrikat som i en framtid kunna blifva föremål för förädling här i landet och hvilka af dem skulle med fördel kunna exporteras till Norge, om icke svårigheten att erhålla restitution därför lade hinder i vägen. Äfven ur denna synpunkt är det sålunda önskvärdt, att fabrikanten beredes alla de lättnader, som med afseende å restitution utan fara kunna beredas honom.

På grund af hvad jag nu anfört, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets hemställan; och tillåter jag mig samtidigt för kammaren tillkännagifva, att utskottets hemställan redan blifvit af Första Kammaren bifallen.

Herr Jansson i Krakerud: Den föregående ärade talaren medgaf, att motionen väckts så sent, att tiden icke medgifvit utskottet att gå i författning om frågans utredning. Detta är enligt min tanke ett skäl, som talar för att kammaren för närvarande bör afslå utskottets hemställan. Ty skall man skrifva till Kongl. Maj:t i en så vigtig fråga som den förevarande, bör man väl först ha tid på sig att något så när utreda den.

Talaren nämnde vidare, att vi exportera väfnader till Norge i ganska stor skala. Ja, detta förhållande gör, att frågan enligt min tanke är af stor vigt. Ty jag kan icke föreställa mig, att vare sig generaltullstyrelsen eller kommerskollegium äro så praktiskt anlagda,

att de kunna bedöma, huruvida väfverierna i väfvarne slagit in garn, som är tullpliktigt eller tullfritt, när de sedermera begära restitution. Jag tror därför, att man icke bör gå dessa industriidkare i förväg och redan nu, utan några anspråk från deras sida, inleda dem i frestelse.

Samme talare nämnde äfven, att man icke kan veta till hvilket resultat en sådan skrifvelse kan leda. Nej, det kan man inte veta. Men man kan frukta, att vissa industrier skola uppstå på grund deraf, att utsigter finnas för att komma i åtnjutande af exportpremier. Och detta tror jag är ett skäl för att icke understödja förslaget. Dessutom tror jag också, att, då det för närvarande från Norges sida icke lemnas några dylika restitutioner, det icke är skäl för oss att börja härmed. Ty börja vi att lagstifta i detta syfte, då komma naturligtvis norrmännen att göra detsamma, och då kommer det att blifva ett restitutionskrig, som man har anledning misstänka kan leda till åtskilliga, för att icke säga många exportpremier, och något sådant kan jag icke vara med om.

Jag har velat hafva detta antecknadt i kammarens protokoll, för den händelse tiden framdeles kommer att visa, att, genom ett bifall till utskottets förslag, man tagit ett steg, som leder på sådana afvägar, att det kan blifva svårt att komma tillbaka på den rätta vägen igen.

Herr Fredholm: De bestämmelser, som afse beviljandet af restitution, äro ganska många och stå med hvarandra i ett sådant samband, att det kräfvades att något hafva sysselsatt sig dermed för att kunna förstå desamma. Jag antager därför, att åtskilliga af kammarens ledamöter icke gjort sig så fullkomligt förtrogna dermed, att de fullt inse, att någon fara ej är förknippad med aflåtandet af en sådan skrifvelse, som den jag föreslagit, och allraminst att denna, såsom den siste talaren förmenade, skulle leda till exportpremier.

I sitt första anförande nämnde talaren, att vid införsel från utlandet af råämnen och halffabrikat får man betala tull äfven för emballaget och att vid varornas tillverkning rätt ofta uppkommer en mängd affall, samt att det i anledning häraf blefve svårt att bestämma, huru stor restitution, som borde medgifvas. Jag ber få erinra, att någon restitution icke medgifves för det emballage i hvilket varan inkommit och icke heller för affall i annan mening än att vid restitutionens bestämmande hänsyn toges till den vid varans tillverkning oundvikliga råämnesförlusten, och att man därför alltid kommer att få en restitution, som blifver mindre och icke större än den erlagda tullen. Härigenom förfaller också talet om exportpremier. Här är endast meningen att låta undersöka, om det är möjligt, att nu gällande bestämmelser rörande restitution skulle kunna i fråga om export till Norge förenklas. Och denna undersökning vill man öfverlemnas åt de statens myndigheter, som länge sysselsatt sig med pröfning af hithörande angelägenheter. I den föreslagna skrifvelsen heter det också: »om icke, för att underlätta

*Angående
ändring i be-
stämmelserna
för rätt till
restitution
af erlagd
tullafgift
i visst fall.*

(Forts.)

Angående
ändring i be-
stämmeiserna
för rätt till
restitution
af erlagd
tullafgift
i visst fall.
(Forts.)

exporten på Norge restitution af här i riket erlagd tull för varor, som dit utföras, skulle kunna medgifvas under enklare, men *lika betryggande* vilkor, som de nu gällande». Det är sålunda en alldeles gifven förutsättning, att de enklare former man önskar icke på något sätt få minska den nu i detta afseende förefintliga tryggheten. Riksdagen har ju för öfrigt i sin hand, att, när förslaget inkommit, pröfva, huruvida de uppställda fordringarna i afseende på trygghet äro tillfredsställande eller ej.

Herr Petri: Då jag anser alla förslag, som afse att främja handelsutbytet mellan Sverige och Norge mycket beaktansvärda, i synnerhet när de äro så beskaffade, att ingen anledning finnes att antaga, att de skola komma att nedsätta Sveriges rätt, kan jag icke finna annat, än att det af herr Fredholm väckta förslaget bör uppmärksammas. Det afser ju endast att begära en utredning hos Kongl. Maj:t, huruvida, för förslagets förverkligande, icke några öfvervinneliga svårigheter finnas. Det är ju möjligt, att denna utredning kan komma att gifva vid handen, att verkligen sådana svårigheter komma att uppstå, som göra att hela förslaget strandar derpå. Men denna utredning är dock enligt min tanke af så stor vikt, att jag anser, att man icke bör underlåta att söka få den till stånd.

Af denna anledning anhåller jag att få tillstyrka bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, samt propositioner af herr vice talmannen gifvits å hvartera af de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 12.

Anmaldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 105, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

§ 13.

Till bordläggning anmaldes:

statsutskottets utlåtande n:o 104, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtande åt aktiebolaget Gellivare Malmfält af kronan tillhörig mark i Norrbottens län m. m.;

sammansatta stats- och lagutskottets memorial:

n:o 10, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande

dels framställningar med afseende å delning af Hernösands stift, dels ock förslag om ändring i förordningen angående allmänt kyrkomöte;

n:o 11, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande sammansatta stats- och lagutskottets i memorial n:o 8 framställda förslag till voteringsproposition; och

memorial n:o 12, angående anvisande af ersättning till sammansatta stats- och lagutskottets kansli;

lagutskottets memorial:

n:o 86, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande lagutskottets utlåtande n:o 75, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 18 § i förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 oktober 1873; och

n:o 87, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande lagutskottets utlåtande n:o 70, i anledning af väckt motion angående ändrade straffbestämmelser i värnpligtslagen;

särskilda utskottets n:o 1 memorial n:o 5, angående aflöning åt dess tjenstemän och vaktbetjening; samt

särskilda utskottets n:o 2 memorial n:o 6, angående aflöning åt dess tjenstemän och vaktbetjening.

§ 14.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 1,28 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Onsdagen den 11 maj.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet; och leddes dervid kammarens förhandlingar af herr vice talmannen.

§ 1.

Anmäldes och godkändes följande inkomna förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nemligen

från *statsutskottet*:

n:o 77, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

n:o 84, i anledning af Riksdagens år 1897 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1896;

n:o 89, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets öfvertagande af rusthållares skyldighet att bekosta rustningshästs skoning under tjenstgöring;

n:o 90, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af medel till fullbordande af de beslutade nya kasern-etablissemanten;

n:o 91, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af ytterligare medel till förekommande och hämmande af tuberkel-sjukdomar hos nötkreaturen;

n:o 92, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående uppförande af nytt posthus i Malmö m. m.;

n:o 93, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverflyttning af ett anslagsbelopp från en institution till en annan vid universitetet i Lund; samt

n:o 94, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förhöjning i de vaktmästarne hos åtskilliga statsmyndigheter tillerkända löneförmåner;

och från *lagutskottet*:

n:o 99, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 13 kap. 4 § giftermålsbalken;

n:o 100, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa delar af värnpligtslagen;

n:o 101, i anledning af väckt motion angående åtgärder mot missbruk af vissa äldre aktiebolags rätt att inlösa egna aktier; samt

n:o 102, med begäran om utarbetande af förslag till ny legostadga.

§ 2.

Till bordläggning anmälde statsutskottets memorial n:o 105, angående statsregleringen för år 1899.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 7,12 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Torsdagen den 12 maj.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogs och bordlades för andra gången:
statsutskottets utlåtande och memorial n:is 104 och 105;
sammansatta stats- och lagutskottets memorial n:is 10, 11
och 12;
lagutskottets memorial n:is 86 och 87;
särskilda utskottets n:o 1 memorial n:o 5; och
särskilda utskottets n:o 2 memorial n:o 6.

§ 2.

Herr vice talmannen *Swarthing* begärde ordet och yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att kammaren ville besluta, att statsutskottets memorial, n:o 105, måtte å föredragningslistan till morgondagens plenum uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden.

Denna hemställan bifölls.

§ 3.

Härefter lemnades ordet till chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet Gilljam, som anförde: I anledning af hvad under diskussionen i denna kammare angående Hernösands stifts delning den 7 innevarande månad af en representant å Stockholmsbanken anfördes beträffande en Riksdagens skrifvelse af den 8 maj 1867, anhåller jag att få göra kammaren följande meddelande:

Riksdagens skrifvelse den 8 maj 1867 — i hvilken Riksdagen, bland annat, med anledning af hos Riksdagen gjorda framställningar om biskopsembetenas indragning, anhöll, »det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilken organisation numera må vara

för svenska kyrkans styrelse mest ändamålsenlig samt till framdeles sammanträdande kyrkomöte i sådant hänseende afgifva nådigt förslag» — föredrogs inför Kongl. Maj:t af dåvarande statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet den 24 maj 1867, och beslöt Kongl. Maj:t, »att ärendet skulle öfverlemnas till justitiedepartementets handläggning».

Derefter blef, i sammanhang med upprättadt förslag till förändrad organisation af domkapiteln, den 11 juni 1868 Riksdagens omförmälda skrifvelse inför Kongl. Maj:t af dåvarande justitiestatsministern å nyo anmäld, hvarjemte beslöts, att högsta domstolens yttrande öfver nämnda förslag skulle infordras.

Sedan härfpå högsta domstolens afgifna utlåtande inkommit, anmälde justitiestatsministern den 2 september 1868 ärendet ånyo inför Kongl. Maj:t, dervid Kongl. Maj:t, med godkännande af förslag till förordning angående ändring i vissa delar af föreskrifterna om sammansättning af domkapitel, förklarade sig vilja genom nådig proposition framställa detsamma till Riksdagens antagande, såvida kyrkomötets samtycke till förslaget erhöles; i anseende hvartill Kongl. Maj:t beslöt att i skrifvelse föreslå kyrkomötet att till nämnda förslag lemna sitt samtycke.

Genom detta Kongl. Maj:ts beslut har sålunda Riksdagens skrifvelse af den 6 maj 1867, i hvad derom nu är fråga, vunnit slutlig handläggning.

Herr A. Hedin yttrade: Herr talman! Af hvad nu blifvit af herr statsrådet och chefen för kongl. ecklesiastikdepartementet anfört, framgår för det första, att Riksdagen aldrig har erhållit upplysning om hvad Kongl. Maj:t företagit med denna skrifvelse. Det har icke meddelats något derom, vare sig från ecklesiastik- eller justitiedepartementet, till Riksdagens justitieombudsman, som ju enligt § 14 af sin instruktion har skyldighet att derom i sin embetsberättelse lemna Riksdagen upplysning, en skyldighet, som han emellertid naturligtvis är fullständigt urståndsatt att uppfylla med mindre Kongl. Maj:t håller hand öfver, att från departementen ingå underrättelser om, hvad man icke kan inhemta annat än ur statsrådsprotokollen, till hvilka justitieombudsmannen naturligen har lika litet tillgång som vi andra.

Vidare framgår det alldeles påtagligt af herr statsrådets nu gjorda meddelande, att en utredning af frågan, huruvida en sådan förändring af stiftstyrelserna, att biskopsinstitutionen skulle försvinna — hvilket just är hela karakteren af den af mig omförmälda skrifvelsen — borde vidtagas, *icke* blifvit verkställd, samt att ej någon framställning i denna riktning blifvit gjord vare sig till kyrkomötet eller Riksdagen.

Härmed förklarades öfverläggningen i detta ämne slutad.

§ 4.

Föredrogos, hvart för sig, och biföllos

statsutskottets memorial:

n:o 101, med förslag till åtskilliga stadganden, som böra införas i det nya reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 102, angående beviljande af gratifikationer till vaktmästarne hos kamrarne och de ständiga utskotten samt till lagutskottets sekreterare, äfvensom angående förhöjning i anslaget till gratifikationer åt tjenstemän och vaktbetjente i Riksdagens tryckeriexpedition.

§ 5.

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande för-
valtningen af
statens till
bergshandte-
ringens un-
derstöd upp-
lätna skogar
m. m.*

Till kammarens afgörande förelåg vidare statsutskottets utlå-
tande n:o 103, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående
förändrade bestämmelser rörande förvaltningen af statens till bergs-
handteringens understöd anslagna skogar m. m.

Under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver
finansärenden för den 4 februari innevarande år hade Kongl. Maj:t,
som funnit de förändrade bestämmelser i afseende å värden och
förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna
skogar, som, enligt hvad sagda protokollsutdrag innehölle, blifvit
vid ärendets föredragning föreslagna, kunna till sitt hufvudsakliga
innehåll godkännas, men ansett dessa bestämmelser, i hvad de af-
såge sjelfva grunderna för ifrågavarande skogars förvaltning, icke
kunna slutligen fastställas, innan Riksdagens bifall dertill inhemtats,
i en samma dag aflåten proposition (n:o 63) åskat Riksdagens bifall
till meddelande af stadganden derom,

att statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar
skulle, under domänstyrelsens öfverinseende, stå under skogsstatens
omedelbara vård och förvaltning;

att, derest, sedan de af bergmästaren godkända virkesbehofven
blifvit fyllda, någon ordinarie skogstillgång återstode, som, efter
nyttjanderättshafvarnes hörande, pröfvades icke vara erforderlig för
fyllande af nästföljande års behof, domänstyrelsen skulle ega att
förordna om öfverskottets försäljande, likasom det skulle åligga
domänstyrelsens att draga försorg om tillgodogörandet af vindfällen
och ståndtorr skog samt annan extra afverkning, der den icke,
efter domänstyrelsens bestämmande, utbyttes mot ordinarie afverk-
ning, som då skulle besparas;

att det måtte ankomma på Kongl. Maj:t att på derom gjord
framställning förordna, huruvida och till hvilket belopp vid försälj-
ning af virkesöfverskottet eller extra afverkning influtna, behållna
medel måtte användas för betäckande af kostnader vid skogens för-

valtning och vård samt i sådant syfte mot redovisningsskyldighet ställas till nyttjanderättshafvares förfogande;

att hvad af dylika försäljningsmedel icke på nu nämnda sätt användes skulle tillgodoföras statsverkets skogsmedel;

att, der den rörelse, till hvars understöd skog af ifrågavarande slag blifvit anvisad, bedrefves i sådan omfattning, att den enligt hushållningsplanen beräknade ordinarie afkastningen af skogen kunde visas i sin helhet vara under längre tid för ändamålet med upplåtelsen fullt erforderlig, det måtte ankomma på Kongl. Maj:t att, på derom gjord ansökning, medgifva nyttjanderättshafvare att fritt disponera samma virkesafkastning för viss, för hvarje fall bestämd tid, under vilkor dock, att andra utsyningsberättigade vederbörligen tillgodosåges samt att, derest sagda rörelse antingen upphörde eller minskades i sådan grad, att virkesafkastningen i sin helhet ej längre för densamma behöfdes, den fria dispositionen upphörde; samt

att, derest virke, som blifvit för godkändt behof i vederbörlig ordning utsynadt, befundes kunna till större fördel för nyttjanderättshafvare eller annan utsyningsberättigad afyttras för att ersättas genom virket motsvarande vederlag, det måtte ankomma på domänstyrelsen att för hvarje fall medgifva det utsynade virkets afyttrande eller utbytande och dervid meddela för vederbörlig kontroll erforderliga föreskrifter.

Derjemte hade Kongl. Maj:t, under åberopande af ofvanberörda protokollsutdrag, föreslagit Riksdagen att medgifva, att Edsböle vestra grufallmanning i Hallsbergs socken af Örebro län måtte å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i kongl. brefvet den 29 maj 1874 omförmälda vilkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1899, samt att köpeskillingen för allmänningen måtte, på samma sätt som köpeskillingarna för försälda mindre kronolägenheter, användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Utskottet hemstälde, att hvad Kongl. Maj:t i omförmälda hänseende föreslagit måtte vinna Riksdagens bifall.

I fråga härom anförde nu:

Herr Persson i Tällberg: Jag har mina betänkligheter mot att Riksdagen oanmärkt skulle godkänna det nu föreliggande förslaget. I dess § 12 stadgas nemligen, huru det skall förfaras med dessa rekognitionsskogar, när bruksrörelsen upphör, och dervid föreskrifves, att den fria dispositionsrätten öfver dessa skogar skall upphöra, derest rörelsen afstannar eller minskas i sådan grad, att virkesafkastningen i sin helhet ej längre för densamma behöfves. Men enligt mitt förmenande borde det vara så att, då skogarne utslutande äro upplåtna för bruksrörelsens behof, de rättvisligen vid denna rörelses upphörande återginge till kronan. Man kan visserligen säga, att med denna inskränkning i brukens rätt till skogarne dessa bruk icke hafva någon synnerlig nytta af dem. Men om man

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande för-
valtningen af
statens till
bergshandte-
ringens un-
derstöd upp-
låtna skogar
m. m.
(Forts.)*

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande för-
valtningen
af statens till
bergshandte-
ringens un-
derstödd upp-
låttna skogar
m. m.*

(Forts.)

sammanställer § 12 med § 13, skall man finna, att bruken i alla fall hafva en viss dispositionsrätt qvar såväl till skogen som till derå varande betesmark. Och af den verkställda utredningen kan jag icke för min del finna, att det är uttrönt, att alla dessa bruk gjort, hvad de skulle, för att bibehålla besittningsrätten till skogen. Enligt mitt förmenande vore det väl riktigare, att sådana marker fullständigt återginge till staten. I alla händelser anser jag för min del, att denna fråga borde få hvila, tills det blifvit fullständigt utredt, huru dermed må sig förhålla, så att vi nu ej genom antagande af dessa stadganden ytterligare fastslå denna brukens rätt.

Det kan ju hända, att jag tager miste i detta afseende, och att man ej genom ett dylikt beslut skulle fastslå mer än hvad som ligger i brukens möjliga privilegier; men då jag ej af den föreliggande utredningen funnit bekräftelse på, att dessa bruk verkligen hafva sådana privilegier, skall jag taga mig friheten att yrka afslag på utskottets hemställan. Det har ju, såsom synes af den kongl. propositionen, förekommit att åtskilliga bruk nödgats afstå en viss del af sina andelar i sådana skogar, och jag förmodar då, att en fullständig utredning skall visa, att äfven andra bruk torde få underkasta sig detsamma.

Herr talman! Jag ber på dessa grunder att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Den föregående talaren antog, att det vore möjligt, att han tog miste i sin uppfattning af den föreliggande frågan, och jag tror äfven, att detta var förhållandet. Här är ju ej fråga om att stärka privilegierna för dessa bruk, som fått sådana skogar anslagna till sitt underhåll, utan här är det blott fråga om förvaltningen af ifrågavarande skogar; och denna förvaltning är här föreslagen att ordnas betydligt bättre än hittills varit fallet. Derfor anser jag ej, att vi nu böra afslå detta förslag. Jag antager att om den föregående talaren noggrant genomläser det författningsförslag, som här är i fråga, han skall finna, att detsamma ej i någon mån medför någon förändring till förmån för bruken, utan snarare tvärtom. Dessa skogar skulle ju nu helt och hållet ställas under skogsstatens vård, och det kan väl ej vara något att säga om.

Då det således här blott är fråga om, att dessa skogar skulle komma under samma förvaltning som statens öfriga skogar, anser jag alla skäl tala för bifall till det föreliggande förslaget, hvarom jag också nu anhåller.

Herr A. Hedin: Jag skall be att med instämmande i hvad herr Persson i Tällberg yttrat, äfven få yrka afslag på denna Kongl. Maj:ts framställning. Jag har dertill dels det skäl, som blifvit af honom anfördt, dels ock det, att det ej synes mig vara någon rimlig anledning, hvarför man, sedan de eventualiteter inträffat, som om-

förmålas i § 12 på sid. 18 i utskottets betänkande, likväl skulle bibehålla åt de forna dispositionsrättsinnehafvarne en rättighet sådan som den i § 13 omförmälda utan något deras vederlag till staten. Dertill finnes ej ens skuggan af någon anledning.

Vidare har jag den anledningen, att den förmån, som enligt den tredje punkten kan af Kongl. Maj:t medgifvas, och som återfinnes på sid. 2, nemligen, »att det måtte ankomma på Kongl. Maj:t att på derom gjord framställning förordna, huruvida och till hvilket belopp vid försäljning af virkesöfverskottet eller extra afverkning influtna, behållna medel måtte användas för betäckande af kostnader vid skogens förvaltning och vård samt i sådant syfte mot redovisningsskyldighet ställas till nyttjanderättshafvares förfogande», icke synes mig hafva något skäl för sig. Sist och slutligen har jag det allmänna, formella motivet, att det af Riksdagen begäres bifall till bestämmelser, innefattade uti sex punkter, genom bifall till hvilka det tydligen är meningen, att Riksdagen skall ha afsagt sig all bestämmanderätt om allt hvad som innehålles i alla de många sexton artiklar, som utgöra författningsförslaget, och i hvilka sexton artiklar bland annat förekommer just den af mig påpekade § 13, som ej har någon motsvarighet i det beslut, som Riksdagen här anmodas att fatta.

Således yrkar jag afslag å utskottets hemställan, då jag för öfrigt ej tror, att saken skall förlora på att få ligga till sig, tills den nästa gång förekommer.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet grefve Wachtmeister: Då jag under större delen af herr Daniel Perssons i Tällberg yttrande ej var närvarande i kammaren, ser jag mig icke i tillfälle yttra mig angående hvad af honom berörts.

Hvad beträffar herr Hedins anförande, så anmärkte han, att det icke skulle vara lämpligt, att det på Kongl. Maj:t ankomme »att på derom gjord framställning förordna, huruvida och till hvilket belopp vid försäljning af virkesöfverskott eller extra afverkning influtna, behållna medel finge användas för betäckande af kostnader vid skogens förvaltning och vård» etc. Jag ber då att få anmärka, att detta innefattar en inskränkning i den rättighet, som för närvarande tillkommer nyttjanderättsinnehafvarne till skogen. För närvarande disponera de virkesöfverskottet till skogsvården och större arbeten för skogens förbättrande, såsom det, efter hvad jag vill minnas, heter i nuvarande författning. Enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle åter det virkesöfverskott, som icke behöfves för bergverkets behof, säljas för statens räkning, men Kongl. Maj:t skulle kunna bestämma, att en del af virkesöfverskottet finge användas för betäckande af kostnaderna för skogens förvaltning och vård samt för sådant ändamål mot redovisningsskyldighet ställas till nyttjanderättsinnehafvares förfogande. Detta är ju en bestämd inskränkning i

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande för-
valtningen af
statens till
bergshand-
lingens un-
derstöd upp-
lätna skogar
m. m.
(Forts.)*

Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande för-
valtningen af
statens till
bergshandte-
ringens un-
derstödd upp-
lätna skogar
m. m.

(Forts.)

nyttjanderättsinnehafvarnes nuvarande rättigheter; och det kan väl ej anses ligga något oegentligt deri, att Kongl. Maj:t, i fall det befinnes, att bergverksegaren eller nyttjanderättsinnehafvaren behöfver en del af det virkesöfverskott, som skulle säljas, eger rätt att, på särskild framställning, förordna, att han må använda det.

Hvad angår att Riksdagen, derest den bifölle Kongl. Maj:ts förevarande förslag, skulle afstå från sin medbeslutanderätt i fråga om en del paragrafer i denna författning, ber jag att få erinra, att enligt 17 § regeringsformen det är om *grunderna* för förvaltningen af kronans fasta egendom, deribland skogarne, som Riksdagen skall besluta. Det är emellertid alldeles klart, att i fråga om denna förvaltning sedan fordras en mängd rent administrativa bestämmelser, som icke kunna vara af den allmänna betydelse, att man behöfver besvära Riksdagen med att derom besluta, bestämmelser, som behöfva ändras litet emellan och som ej ega någon större, principiell betydelse. På liknande sätt har ju tillgått vid utfärdandet af nu gällande förordning angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket — Riksdagen har beslutat grunderna, och Kongl. Maj:t har sedan utfärdat förordningen, i den delen oförändrad, men med tillägg af en mängd administrativa bestämmelser.

Jag kan således ej finna hvad här blifvit anfördt innefatta skäl för afslag å den kongl. propositionen.

Herr A. Hedin: Ja, det må vara, att det kan förhålla sig så, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrade, att nemligen den i 3:dje punkten af detta förslag Kongl. Maj:t medgifna rättighet skulle innebära en inskränkning i dispositionshafvarnes nuvarande rättighet — men då en inskränkning i en rättighet, som staten kan återtaga eller inskränka, huru mycket den vill. Det är således icke en inskränkning, till hvilken man har att begära deras lof, utan det är en inskränkning, som kan göras sådan den här föreslagits eller till och med större, i en rättighet, som det ligger helt och hållet i statens hand att upphäfva.

Hvad vidare angår herr statsrådets hänvisning till 77 § regeringsformen såsom en trygghet för att Riksdagen icke genom bifall till detta förslag afhände sig någon rättighet, som sedan skulle komma att utöfvas uteslutande af Kongl. Maj:t, så — Gud nåde oss för 77 §, om det skulle bero blott på Kongl. Maj:ts villighet att tillgodose Riksdagens rättigheter i det afseendet.

Det får jag för öfrigt säga, att om Riksdagen bifaller detta förslag, som vi nu skola votera öfver, skall man utan tvifvel sedan med den största energi göra gällande, att Riksdagen dermed indirekte godkänt *hvar enda ord*, som står i detta författningsförslag. Och försök sedan taga igen ett enda ord af hvad som står i 13 § — jag vill se, huru det skulle gå till!

Herr Johansson i Noraskog: Jag skall för min del instämma i det framställda afslagsyrkandet, hufvudsakligast af det skäl att, såsom här från något håll påpekats, detta författningsförslag i stället för att utvidga nyttjanderättsinnehafvarnes rättigheter snarare inskränker desamma ganska betydligt.

Kommer ett afslag till stånd, skulle de nuvarande nyttjanderättsinnehafvarne fortfarande befinna sig i samma läge, som förut allt sedan år 1873 varit förhållandet; och de kunna knappast begära något bättre.

Jag vill tillägga, att jag icke tror, att statens rätt till större delen af dessa skogar numera så »står att taga på hyllan», att staten kan när som helst afhända vederbörande skogarne. Man har genom de många rättegångar, som under årens lopp förts angående jordegarerätten och andra rättigheter med afseende å en del af dessa skogar, fått dels högsta domstolens och dels Kongl. Maj:ts utslag derpå, att i de fall, då inmutning egt rum å dessa allmänningar, jordegarerätten tillkommer icke inmutaren utan nyttjanderättsinnehafvaren.

Vidare har det förekommit ett fall, då Kongl. Maj:t förklarar, att mark, som af sådan allmänning erfordrades till jernvägsanläggning, måste af jernvägsbolaget på vanligt sätt exproprieras af innehafvaren.

Man har således exempel på att den nyttjanderätt, som för närvarande existerar, är så pass kvalificerad, att det kanske icke har sig så lätt som man föreställer sig att beröfva vederbörande innehafvare densamma.

Om vederbörande innehafvare hade rätt förstått sitt eget bästa samtidigt med att 1811 års kungörelse angående skatteköp af rekognitionsskogar utfärdades, hade en stor mängd af dessa allmänningar långt för detta skatteköpts. Flera af dem skatteköptes visserligen i samma vefva, men att det icke blef ett vida större antal, berodde dels på bristande insigt om kungörelsens innebörd, dels derpå att det fans andra personer, som icke voro nyttjanderättsinnehafvare, hvilka gjorde anspråk på att få skatteköpa, men icke fingo det, hvarefter Kongl. Maj:t ytterligare bestämde, att innehafvarne skulle få sitta i oqvald besittning.

Jag för min del har således icke något att invända mot det afslagsyrkande, som här framställts. Ifrågavarande författningsförslags enda förtjenst ligger deruti, att det på ett bättre sätt än nu är fallet reglerar förhållandet mellan bergsöfverstyrelsen å ena och domänstyrelsen å andra sidan. Med tillämpningen af nu gällande bestämmelser har det stundom uppstått konflikter mellan bergmästarne och jägmästarne rörande afverkningarnas storlek. I fråga om bergmästarne skulle enligt det föreliggande förslaget deras befogenhet väsentligt inskränkas, och hvad jägmästarne eller skogsstatens tjänstemän beträffar, skulle de visserligen få större befogenhet, men den dem äliggande kontrollen skulle bli lättare att utöfva, hvadan deras ställning icke blir sämre, utan tvärtom bättre än hvad den hittills har varit.

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande för-
valtningen af
statens till
bergshandte-
ringens un-
derstöd upp-
lätna skogar
m. m.*

(Forts.)

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande för-
valtningen af
statens till
bergshandte-
ringens un-
derstöd upp-
lättna skogar
m. m.*

(Forts.)

Som sagdt, om kammaren behagar afslå den ifrågavarande propositionen, kommer icke något annat att inträffa, än att förhållandena komma att bli fullkomligt desamma hädanefter som hittills.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet grefve Wachtmeister: Herr talman! Mina herrar! Jag ber att få hemställa till kammaren, om det verkligen kan vara skäl att nu afslå den ifrågasatta författningen. Jag ber att få erinra om orsakerna till detta förslags framläggande.

Det var, såsom herrarne minnas, genom en interpellation af herr Hedin vid 1895 års riksdag, som uppmärksamheten fästes vid att åtskilliga missförhållanden förelågo i fråga om förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar, missförhållanden, som ansågos hafva sitt upphof i den i ämnet gällande lagstiftningen. Särskildt anmärktes det, att det ej var tillräckligt sörjdt för kontrollen öfver det sätt, hvarpå nyttjanderättshafvarne skötte dessa skogar. Det anmärktes i detta afseende, att kontrollen var delad på flera händer, i det att den dels ålåg bergmästaren och dels jägmästaren, och att den var delad på sådant sätt, att det icke var klart, hvilken af dessa tjänstemän det tillkom att ingripa. Nu skulle genom antagandet af författningen i fråga den saken blifva klar: det blefve jägmästaren, som hade att ingripa.

Vidare vinnes den fördel, att, medan det hittills stått nyttjanderättshafvarne fritt att sjelfva förvalta skogarne, förvaltningen hädanefter skulle öfverlemnas till skogsstatens tjänstemän eller jägmästaren, i följd hvaraf det blefve vida lättare att konstatera, om åverkan blifvit begången, och att beifra sådana brott.

Slutligen vinnes äfven den fördel, att, medan hittills, då skogen lemnat större afkastning än som behöfts för bergsverkens behof, denna afkastning icke kommit det allmänna till nytta, utan bruken fått disponera öfver densamma för skogens vård — någon kontroll, att så skett, har dock icke egt rum — man numera skulle blifva i tillfälle att, i fall det konstaterades, att afkastningen blefve större än bruken behöfde, kunna försälja densamma för kronans räkning.

Jag kan icke se, hvad man skulle vinna genom att afslå det föreliggande förslaget. Kronans ställning till bruken blefve enligt förslaget densamma som förut. Är det så, att kronan kan återtaga upplåtelser af skog, så är kronan hädanefter lika oförhindrad som nu att så göra. Men jag är icke så säker på, om kronan har denna rätt i alla föreliggande fall. I fråga om grufskogar har kronan nog sådan rätt, ty i afseende å dem är det uttryckligen sagdt, att dessa kunna, i fall den grufva, till hvilken de ursprungligen upplåtits, upphör att drifvas, öfverlemnas till någon annan. Men härmed må vara huru som helst, kronans rätt blifver, som sagdt, densamma som förut.

Hvad sjelfva den formella lagstiftningsfrågan beträffar, är denna

alldeles analog med den, som förekom vid 1873 års riksdag, då Riksdagen faststälde grunderna för förvaltningen af de till bergverksens understöd anslagna skogar, och Kongl. Maj:t utfärdade förordning i ämnet med tillägg af vissa administrativa föreskrifter. På samma sätt skulle äfven nu komma att ske. Ställningen är i alla afseenden oförändrad, endast med den skilnad, att de möjligheter till missbruk, som förut funnos, blifvit, såsom jag vågar tro, i de viktigaste hänseenden förebyggda.

För min del förefaller det, som om endast fördelar skulle vara att vinna genem att nu bifalla förslaget.

Angående ändrade bestämmelser rörande förvaltningen af statens till bergshandteringsens understöd upplättna skogar m. m.

(Forts.)

Herr Persson i Tällberg: För min del har jag ingenting emot, utan är tacksam för att regeringen vidtager åtgärder, så att saken blir ordnad mellan bruksegarne, å ena sidan, samt staten å andra sidan. Men jag tror, att åtminstone denna kammare skall vara intresserad af att få veta, med hvilken rätt dessa bruk ega befogenhet att disponera öfver ifrågavarande skogar. Jag yrkar således icke afslag på samma grund som herr Johansson i Noraskog eller för att gynna bruksegarne. Jag tror nemligen icke, att ett afslag å frågan skall gynna bruksegarne, utan att förhållandet blir motsatsen, hvilket jag hoppas, att en blifvande utredning också skall komma att utvisa. I alla händelser bör Riksdagen, innan denna proposition bifalles, bli öfvertygad om att staten icke har någon eganderätt till dessa skogar, som i detta lagförslag afses.

Jag vidhåller alltså mitt afslagsyrkande.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet grefve Wachtmeister: Med anledning af den siste talarens yttrande ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att uti det till Riksdagen utdelade utlåtandet af kommerskollegium och domänstyrelsen finnes en fullständig redogörelse för det sätt, på hvilket hvarje bruk eller bergverk fått upplåtelse af de åt dem anslagna skogar. Denna utredning är verkställd med mycket stor omsorg och noggrannhet, så att jag tror, att det blir svårt att göra den fullständigare.

Jag har för öfrigt icke klart för mig hvad kammaren med ett afslag å Kongl. Maj:ts framställning skulle åsyfta. Kongl. Maj:t har med sin framställning afsett att bringa ordning i de bestämmelser, som gälla för förvaltningen af dessa skogar. Men att göra en fullständig utredning utaf den rätt, hvarje bergverk har till den åt detsamma upplättna skog, är en mycket omständlig och vidlyftig sak, och den saken är icke utesluten derigenom, att en författning utfärdas, som bringar ordning i de bestående förhållandena.

Herr A. Hedin: Herr talman! Om Kongl. Maj:ts syfte har varit att bringa reda uti de administrativa bestämmelserna, så är det uppenbarligen ett syfte, som kan vinnas, utan att Riksdagen

*Angående
ändrade be-
stämmelser
rörande för-
valningen af
statens till
bergshandte-
ringens un-
derstöd upp-
låtna skogar
m. m.*

ger sin saktion åt de bestämmelser, som innefattas i denna proposition. Det tillkommer nemligen Kongl. Maj:t att utfärda sådana förordningar, att bergmästarne och jagtmästarne icke komma i lufven på hvarandra.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag derå; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition.

(Forts.)

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 103, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets nämnda hemställan.

Omröstningen visade 139 ja mot 63 nej, och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

§ 6.

Efter föredragning af sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial n:o 2, angående ersättning åt sammansatta bevillnings- och lagutskottets sekreterare, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda memorial hemställt.

§ 7.

Slutligen föredrogos och biföllos

bankoutskottets memorial:

n:o 13, angående riksbankens reglemente för tiden intill början af år 1899; och

n:o 14, med förslag till instruktion för nästkommande Riksdags bankoutskott.

§ 8.

Anmälles och godkändes följande inkomna förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nemligen:

från bevillningsutskottet:

n:o 121, angående ifrågasatt ändring af bestämmelserna rörande rätt till restitution af erlagd tullafgift vid utförsel till Norge af varor, som införts från utländsk ort;

från sammansatta stats- och lagutskottet:

n:o 97, i anledning af väckta motioner dels om upphörande af giltigheten utaf förbehåll, som vid skatteköp af s. k. rekognitions-hemman gjorts derom, att hemmanen alltid skola vara oskilj-aktiga från de bruk, hvarunder de lyda, dels ock om ändrad lydelse af 30 § i lagen om hemmansklyftning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896; samt

n:o 98, i anledning af Kongl. Maj:ts propositioner dels med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884, dels ock om tillgodogörande af den kronan tillkommande jordegareandel i grufva, äfvensom i ännu väckta motioner;

från särskilda utskottet n:o 1:

n:o 104, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, n:o 28, med förslag till lag angående ändring i vissa delar af giftermålsbalken, till lag angående ändrad lydelse af 19 kap. 4 § ärfdabalken, till lag angående ändrad lydelse af 1 kap. 8 § handelsbalken, till lag angående ändrad lydelse af 70 § utsökningslagen, till lag angående ändrad lydelse af 5 § konkurslagen, till lag om boskildnad, till lag angående ändring i förordningen huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarfva-görelse, så ock angående undanskiftande af egendom i död makes bo den 18 september 1862, till lag om bodelning vid äktenskaps-skildnad, så ock om frånskild hustrus ansvarighet för gäld i boet, samt till lag om ändrad lydelse af 39 och 40 §§ i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875; samt

från särskilda utskottet n:o 2:

n:o 127, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående försäkring eller beredande af pension eller lifränta.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,1 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.
